

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd i Børne- og Undervisningsudvalget om skoledagens længde (svar på spm. A-C)
Titel	Skoledagens længde
Målgruppe	Medlemmer af Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 15 minutter
Tid og sted	Tirsdag den 3. november 2015, kl. 14.00, i Børne- og Undervisningsudvalget, FT, lokale 2-080

Disposition

- 1. Indledning**
- 2. Passende længde af skoledag (spm. A)**
- 3. Ansøgninger om fravigelser fra loven (spm. B)**
- 4. Venstres holdning til understøttende undervisning og lektiehjælp og faglig fordybelse (spm. C)**

1. Indledning

- Tak for spørgsmålene om den længere skoledag, som er stillet efter ønske fra Mai Mercado (K), og som hun nu har uddybet lidt i forhold til de oprindelige samrådsspørgsmål. De uddybende spørgsmål kan vi passende tage efterfølgende i dialogen. Det er rart, at vi med dette samråd får lejlighed til at debattere skoledagens længde, og at jeg som minister på vegne af regeringen får mulighed for at uddybe vores holdning, herunder også forligskredsens holdning.
- Jeg kan sige meget klart og tydeligt, at vi ikke ønsker en heldagsskole, men en helhedsskole, hvor der er et højt kvalificeret indhold med en sammenhæng mellem det, der bliver undervist i fagligt, nogle understøttende elementer og bevægelse – altså hele den sammenhæng, der blev aftalt som en del af folkeskolereformen, og som man kan konstatere, ikke er blevet til virkelighed alle steder.
- På det område er jeg enig med spørgeren i, at der nogle steder fortsat er lang afstand mellem det, der var intentionen i aftalen, og det man ser ude på skolerne. Der er steder, hvor implementeringen halter, hvilket vi selvfølgelig har fuldt fokus på.
- Indledningsvis er det også væsentligt at minde om, at en enig forligskreds med folkeskolereformen indførte blandt andet flere timer i dansk og matematik og tidligere sprogfag. Derfor kan det ikke komme som en overraskelse, forhåbentligt heller ikke for Det Konservative Folkeparti, at skoledagen er blevet længere. Vi er i forligskredsen samtidig enige om, at vi ikke ønsker en lang skoledag som et mål i sig selv. De ekstra timer skal anvendes til give eleverne en bedre og mere varieret undervisning, der i højere grad tilrettelægges, så den udfordrer og løfter alle elever. Det var det, der var hele baggrunden for folkeskolereformen. Både i forhold til de fagligt stærkeste elever og de 15-17 procent, som tidligere forlod folkeskolen uden reelt at kunne læse og regne. Disse 15-17

procent skal løftes fra kun at have basale færdigheder i dansk og matematik til at lære mere.

- Vi er også politisk enige om, at der fortsat skal være tid efter skole til et aktivt fritidsliv med plads til at dyrke fritidsinteresser og være sammen med venner og familie. Folkeskolen er ikke og skal ikke være en heldagsskole, men en helhedsskole, der understøtter et godt samspil mellem skole og fritidsliv.
- Derfor må det siges, at vi nogle steder kan se, at skoledagene er blevet markant længere end det, der var intentionen bag folkeskolereformen.
- Derfor har både jeg som minister og folkeskoleforligskredsen også fokus på, at der skal være sammenhæng mellem det, der blev aftalt, og det, som eleverne møder ude på skolerne. Derfor har folkeskoleforligskredsen også fokus på, hvordan kommuner og skoler konkret har tilrettelagt elevernes skoledage, og på de problemer, som vi kan se, der er på en række skoler, med meget lange skoledage.
- Det var også baggrunden for, at forligskredsen den 26. august 2015 sendte et hørdebrev til alle danske kommuner, hvor vi tydeliggjorde vores politiske intentioner med folkeskolereformen og ønsket om, at der skal være balance mellem en længere skoledag, hvor eleverne lærer mere, og hvor der selvfølgelig også skal være tid til et godt børneliv og et godt fritidsliv.
- Det var ærgerligt, at Det Konservative Folkeparti ikke ønskede at være medunderskrivere af brevet, da jeg mener, det ville have sendt et endnu stærkere signal, hvis vi alle sammen havde tilkendegivet over for kommunerne, at vi har en klar forventning om, at det kommunale selvstyre også tager hånd om nogle af de udfordringer, vi kan se, der er, og sikrer, at der også kommer en sammenhæng mellem det, der var intentionerne bag aftalen, og det, man møder ude på den konkrete skole.
- Med brevet sender vi et tydeligt politisk signal til både kommuner og skoler – jeg har gentaget budskabet adskillige gange sidenhen – om, at de nye frihedsgrader også forudsætter, at man bruger dem lokalt til at sikre balancen mellem, at eleverne lærer mere, og at der er tid til fritid og børneliv.
- Med friheden følger et lokalt ansvar for at sikre, at skoledagen tilrettelægges i samklang med de ønsker, der er fra lærere, fra elever og fra forældre, og at der lokalt lyttes til disse ønsker, så tiden anvendes til gavn for eleverne. Både af hensyn til elevernes læring, men også for at tage hensyn til deres samlede børneliv.

- Børne- og Kulturchefforeningen og KL har også selv sendt et brev rundt til kommunerne, hvor de har gjort opmærksom på, at der skal være balance mellem den længere skoledag og tiden til fritids- og børneliv.
- Det har været og er vores intention, at en skoledag normalt skal vare fra kl. 8.00-14.00 for de mindste elever, ca. kl. 8.00-14.30 for de mellemste elever og kl. 8.00-15.00 for de ældste elever. Det giver mulighed for, at eleverne fortsat kan deltage i fritidsaktiviteter efter skole, have et fritidsjob og have et aktivt liv sammen med familie og venner.
- Regeringen er tilhænger af lokal frihed til at planlægge skoledagen. Vi ønsker ikke at være skemalæggere for de enkelte skoler. Men omvendt forventer vi også, at kommuner og skoler lever op til det ansvar, som de dermed har fået til at sikre en balance lokalt.

2. Passende længde af skoledagen (spm. A)

- Jeg er i samrådsspørgsmålene blevet spurgt, hvor lange skoledage, jeg mener, er passende for folkeskoleelever. Det er i den forbindelse anført, at der er eksempler på, at eleverne har skemaer indtil kl. 16.40. Det er ikke i orden.
- Som nævnt er skoledagen blevet længere for de fleste elever. Det kan ikke komme som en overraskelse. Men det er også klart, at der er en meget klar grænse for, hvor lange skoledagene kan være, skal være og bør være. Derfor har ministeriet også konkret taget fat i de skoler, hvor vi har fået meldinger om, at der har været skoledage, som var længere end det acceptable i forhold til folkeskoleforligskredsens aftale.
- Det er samtidig vigtigt at holde fast i det, der var baggrunden for folkeskolereformen. Før reformen oplevede vi, at forskellene i undervisningstimetallene mellem kommunerne – efter en lang årerække med besparelser på skoleområdet – betød, at en elev kunne få mere end 1 års ekstra skolegang, hvis skolen lå i fx Horsens frem for Vallensbæk.
- De meget store forskelle ledte frem til, at vi gik fra den tidligere regulering til at give eleverne rettigheder for, hvor lang undervisningstid de som minimum kan forvente. Det gjorde vi for at sikre, at der ikke opstår disse meget store forskelle kommunerne imellem. Uanset hvilken del af landet man er elev i, har man krav på, at undervisningen lever op til et minimum, både timetalsmæssigt og kvalitetsmæssigt.
- Før reformen gav de store kommunale forskelle nogle helt grundlæggende forskelle i elevernes forudsætninger for at kunne klare sig i det videre uddannel-

ses- og arbejdsliv, fordi det var afhængigt af, hvilken kommune i landet man kom fra.

- Det betyder, at det også er meget forskelligt, hvor meget længere skoledagen er blevet efter reformen for eleverne. For eleverne i Vallensbæk Kommune, der havde op til 1 års mindre skolegang end en elev fra Horsens Kommune, virker det naturligvis som en stor forøgelse af skoledagens længde. Med folkeskolereformen har vi givet eleverne mere undervisningstid med flere timer i dansk og matematik, engelsk fra 1. klasse og tysk/fransk fra 5. klasse og flere timer i natur/teknologi og de praktiske/musiske fag. Disse ekstra timer giver naturligvis mere volumen på skemaerne end tidligere.
- Der er desuden afsat tid til understøttende undervisning, der giver skolerne bedre muligheder for lokalt at løse en række opgaver, som understøtter undervisningen i fagene, herunder samarbejde med det omgivende samfund, bevægelse hver dag og faglig fordybelse og lektiehjælp.
- Faglig fordybelse og lektiehjælp kan nu tænkes ind i skemaerne, så det netop ikke er blokke, som spørgeren fra Det Konservative Folkeparti indikerer. Faglig fordybelse kan i stedet ligge som en integreret del af fagundervisningen. Det er op til den enkelte skole og kommune at organisere faglig fordybelse og lektiehjælp, så det også giver mening for eleverne.
- På baggrund af de eksempler på meget lange skoledage, som er blevet fremført i debatten, bestilte ministeriet i august måned en kortlægning af problemet landet over.
- Kortlægningen, der er foretaget af Epinion, viser, som vi godt vidste, at der er problemer nogle steder i landet med for lange skoledage. Samtidig peger kortlægningen også på nogle af årsagerne hertil. Blandt andet at der nogle steder, særligt i tyndt befolkede områder, er problemer med at få transporten til at hænge sammen, og at man derfor fx har timer, der starter kl. 8.30, for at få det til at hænge sammen med skolebusserne.
- Der er ingen tvivl om, at dette er en del af forklaringen, eller en undskyldning om man vil. Dog kan det også være med til at sige noget om, at det ikke kun handler om længden på skoledagen, men at nogle omkringliggende faktorer også spiller ind.
- Noget af det, undersøgelsen også peger på, er, at der for de årgange, der har konfirmationsforberedelse, er helt særskilte problemer. Problemet omkring konfirmationsforberedelse går på tværs af landet. På den baggrund har jeg taget initiativ til et rammeforsøg, der giver mulighed for, at kommunerne på det

klassetrin, hvor man deltager i konfirmationsforberedelse, kan få lov til at fritage eleverne fra den understøttende undervisning i op til 2 timer om ugen.

- Det er et helt konkret eksempel på, at vi politisk agerer på nogle af de områder hvor vi kan se, at der har været problemer, og hvor der lokalt – også før denne regering tiltrådte – har været peget på, at det var svært at få tiden til at hænge sammen.
- Epinions kortlægning er offentliggjort på ministeriets hjemmeside (uvm.dk), så jeg vil ikke gennemgå resultaterne i detaljer her. Den illustrerer dog, at der er steder, hvor man fra kommunernes side netop har fokus på, at der skal være balance mellem den længere skoledag og tiden til et godt fritidsliv.
- Jeg vil godt slå fast, at lange skoledage ikke er et mål i sig selv. Der er dog ingen tvivl om, at når der blandt andet gives flere timer i nogle af fagene, så leder det til en længere skoledag.
- Kommunerne og skolerne har både frihed til og ansvar for at sikre, at skoledagen tilrettelægges på en hensigtsmæssig måde. Kommunerne har fx fået mulighed for at konvertere tiden til den understøttende undervisning til to-voksenundervisning i fagene. Det er et nyt element, som er kommet ind i folkeskolereformen, og som vi også har diskuteret i forligskredsen og skrevet om i hyrdebrevet til kommunerne. I brevet gør vi opmærksom på, at vi kan se, at der er meget få kommuner, der har brugt det redskab.
- Man har altså muligheden for lokalt at reducere skoledagens længde ved at konvertere den understøttende undervisning til at have to-voksen-tilstedeværelse i fagtimerne. Denne mulighed forudsætter ikke en ansøgning til ministeriet. Det er en beslutning, man lokalt kan træffe, og kommunalbestyrelsen kan delegerede beslutningen ud til den enkelte skole. Så når spørgeren fra Det Konservative Folkeparti spørger til, hvor mange der har ansøgt og fået lov til at afkorte skoledagen, kan jeg gøre opmærksom på, at kommunerne allerede har muligheden. Jeg kan kun opfordre til, at man bruger den, så man i højere grad tager hensyn til de ønsker, der er lokalt – både fra elever og forældre – i forhold til at få en passende balance.

3. Ansøgninger om fravigelser fra loven (spm. B)

- Jeg er ligeledes blevet spurgt til ansøgninger om dispensation fra regler i folkeskoleloven.
- Jeg vil gerne give kommunerne frihed til at udvikle folkeskolen efter lokale ønsker og behov, og jeg er derfor som udgangspunkt positiv over for lokale forslag og ønsker om at gøre tingene på bedre og anderledes måder og dermed

at udfordre de eksisterende rammer i folkeskoleloven. Men ikke, når det blot handler om at gøre folkeskolen til en spareøvelse.

- Jeg har kunnet læse i dagspressen, at nogle kommuner som en del af budgetforhandlingerne gerne vil spare på folkeskolen og derfor gerne vil reducere timetallet. Det, synes jeg, ikke er en god begrundelse for at få flere frihedsgrader i forhold til folkeskolen.
- Hvis det derimod handler om, at man lokalt har nogle pædagogiske ønsker og ideer til, hvordan man kan skabe en bedre folkeskole, vil jeg som udgangspunkt gerne anvende den hjemmel, jeg har i folkeskoleloven, til at give kommuner lov til at fravige loven som led i forsøg og pædagogisk udviklingsarbejde.
- Ministeriet har blandt andet modtaget en forsøgsansøgning fra Lyngby-Taarbæk Kommune, der ønsker at organisere deres skoledistrikter anderledes. Det, synes jeg, sådan set er positivt. Det samme gælder Slagelse Kommune, der har søgt om godkendelse af et forsøg med at lave nogle særlige talentlinjer på de musiske og kreative fag i udskoling. Det er en spændende tanke, som jeg som minister ikke vil spænde ben for.
- Det er netop et udtryk for, at man med forsøgsmulighederne i loven kan give nogle øgede frihedsgrader og kan tillade nogle forsøg ude lokalt.
- Men hvis den eneste begrundelse man har, er, at man gerne vil spare penge, så synes jeg ikke, der er grundlag for at sige ja til et ønske om at fravige loven.
- Der er altså allerede en lang række frihedsgrader i folkeskoleloven for at afkorte undervisningen. Det vi dog kan se er, at der ikke er særlig mange kommuner, der benytter sig af mulighederne.
- Derfor både håber og forventer jeg – som spørgeren også indikerer – at man lokalt tager teten op og kigger på, hvordan man bedre kan organisere folkeskolen i samklang med lokale ønsker fra elever og forældre. Og at man på den måde kan skabe en stærkere lokal folkeskole, hvor der både er fokus på elevernes faglighed og trivsel.

4. Venstres holdning til understøttende undervisning og lektiehjælp og faglig fordybelse (spm. C)

- Endelig er jeg blevet spurgt til Venstres holdning til understøttende undervisning og lektiehjælp og faglig fordybelse.

- Der er ikke forskel på, hvad jeg siger som minister, og hvad der er Venstres holdning.
- Med hensyn til den faglige fordybelse og lektiehjælp gør det samme sig gældende, som jeg tidligere nævnte i forhold til at konvertere den understøttende undervisning til timer med to-voksen-tilstedeværelse i henhold til folkeskolelovens § 16 b.
- Der eksisterer store frihedsgrader, som jeg kan se, at en række kommuner og skoler ikke benytter sig af. Efter lektiehjælp og faglig fordybelse fra dette skoleår blev obligatorisk, har man lokalt fået mulighed for lægge tiden ind i fagtimer, eller fx lave turboforløb eller talentforløb en hel dag ad gangen. Man har nu en meget stor frihed til at organisere skoledagen anderledes. Man kan konstatere, at der stadig er stort rum for kreativitet og for at få implementeringen af reformen bedre på plads.
- Eleverne skal opleve, at de ikke bare har fået en længere skoledag, men også en bedre skoledag, hvor indholdet er mere interessant, hvor der er bevægelse i løbet af dagen, og hvor de både trives og lærer mere.